

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Agens De Rebus Ecclesiæ Sacris, & profanis, earumque usu, acquisitione,
conservatione, & alienatione

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 3. De idoneis testibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61834)

Cardinalem hostiliter insecutus fuerit, percusserit, aut ceperit, vel socius fuerit facientis, aut fieri mandavit, vel factum ratum habuerit & reus criminis læsæ majestatis declaratur, perpetuò infamis, diffidatus, bannitus, & intestabilis; ita ut nec testamenti liberam habeat factionem, nec ad alicujus bona ex testamento, vel ab intestato vocetur, quatenus ab omni successione repulsus, publicave repulsâ confusus minus inveniatur suæ malitiæ successorem. *Card. Lugo D. 24. Sess. 4. num. 69.*

IV. Ex prædictis multi ne quidem ad pias causas testari possunt, velut 1. *mente capti. 2. impuberes. 3. filiusfam. nisi de bonis castrensibus, & si aliorum quocunque modo dominium, vel administrationem habet, de quo multa Silvester n. 4. in utramque partem 4. prodigus post interdictum. 5. Usurarius ante restitutionem, vel cautionem. 6. damnatus ad mortem naturalem, vel civilem, postquam publicata sunt bona; imò testamentum prius factum rumpitur securâ damnatione 7. Hæreticus juxta eundem processum. Denique servus, captivus, religiosus, & quicunque dominio honorum, vel administratione caret. De dubio quoad statum suum, esse dubium indicat Silvester, quod consideratione & favore piæ causæ non difficulter tollitur: maximè quia in contrarium nihil à jure constitutum legitur. *Id. Clarus §. Testam q. 4. Bald. in l. 1. C. de Sacros. Beck. Armilla Tabiena. Regnald. l. 25. n. 624. Tuschus Conclus. 104. & 105.**

V. Qui quemquam à testamento faciendi impedierit, retraxerit, aut prohibuerit, ejus hæres esse non potest: & si institutus tali dolo fuerit, actionibus ipsi

negatis fiscus occupabit. *l. 1. & 2. ff. si quis aliquem testari prohibuerit aut coegerit. l. eos C. eod. ubi ita statuitur. Eos, qui ne testamentum ordinaretur, impedimento fuisse monstrantur, velut indignas personas à successione compendio removeri, celeberrimi juris est. Rationem Regula 38. Juris in 6. suggerit. Ex eo non debet quis fructum consequi, quod nifus est impugnare. Nam & qui testamentum falsum dixerit, ex eo legatum sperare non debet. *Dynus ibi, Vivianus, & Peckius. Zypaus l. 3. Respons. 2. Tanner. III. Disp. 4. q. 7. Dub. 11. n. 309. Menoch. Casu 395. Præter ademptionem hæreditatis arbitrariâ pœna docet puniri posse.**

§. III.

De idoneis testibus.

I. Quoniam necessarii ad testamentum, ne reprobetur, testes sunt, iique integri, probatique dilectum testator adhibebit, *et non oportet c. si hæreticus 2. q. est. 7.* Consentur autem conditione, natura, & vita. Conditione, si liber, non servus. Natura, si vir, non femina. Vita, si innoens, & integer sit. Quod si vita bona de fuerit, fide carebit. *Testimonianu de testib. & c. 1. de accusat.* Admittendi igitur sunt, quicunque jure non prohibentur. Nam edictum de testibus prohibitorium est certarum personarum, & permissorium regulæ. Quilibet enim admittitur, nisi prohibeatur. *Lancelotus l. 3. r. 14. Schneidervin. in 5. Testes institut. de testam. Rolandus de Testament. Rubr 35. Melonius Tit. 26.*

Rr 3

II. Pæ

II. Præ aliis testium numero feminae excluduntur. Quamvis enim in iudiciis subinde etiam criminalibus audiantur secundum Jus Civile, non verò secundum Canones. *l. ex eo ff. de testib.* non tamen in testamentis. *l. qui testamento ff. qui testam. fac. poss.* non solum ob iudicii inconstantiam, quæ insanabilis reputatur, sed quia juris publici, à quo testamenti confectio est, communionem non habet: adde fraudes & pericula, quæ quoad fieri potest, summo studio ab ultimis voluntatibus arcenda sunt. Quam ob rem à Jure Canonico etiam excludi videntur à profanis. *Clarus §. Testam. q. 55.* Excipe testamentum patris inter liberos. *l. hac consultissima §. ex imperfecto C. de testam.* Item militis stantis, & testantis in acie, ubi testes non debent esse rogati, & utrobique neglecta juris civilis solemnitate de qua in §. 1. juris gentium favor attenditur, qui habita voluntate, non attendit solemnitatem.

III. An verò ad testamenta pia admitti debeant, non una omnium opinio est. Opponitur *c. Relatum & c. Cum esses de testam.* ubi requiruntur duo legitimi testes, qualis non est femina. *l. qui testamento §. cum qui v. Mulieri ff. de testam. l. Consultissima C. deod. §. Testes Instir. eod.* Ratio est timor falsitatis, ut ibid. *Glossa* notat, quem pia causa non videtur purgare satis. Nihilominus eadem *Glossa* communem opinionem admittere in testamentis ad pias causas adfirmat. Melius diceret communionem. Sic enim res habet, & probabilius est, cum in contrarium in Jure nihil expressè definitum sit, probantque post antiquiores, *Angelus, Sylv. Rosella, Armilla, Bonasina, Zerola. part. 1. v.*

Testam. num. 2. ambos testes esse feminas posse *Sanchez. l. 4. Consil. c. 1. dub. 5. Schneidevvin. lo. citato.* A quibus omnibus dissentit *Vallensis §. 7. num. 5.* non contemnendis rationibus. Nam *1. In c. relatum de testam.* requiruntur duo legitimi testes, qualis in testamento non est mulier. *2.* Licet in eo rap. derogetur solemnitati Juris, quoad numerum testium, non invenitur tamen correctum Jus Civile, quoad habilitatem, ac proinde servandum est. *l. sancimus. C. de appell. 3.* Eadem mentis infirmitas, ob quam ab aliis testamentis excluditur femina etiam. Hic valet. *4.* si in solenni testamento ubi. *7.* testes requiruntur, non possit cum aliis adhiberi, quo in casu tamen numerus aliorum facile suppleret illius fragilitatem. *l. si qui ex argentariis §. 1. ff. de edendo.* multo minus in testamento ad pias causas, in quo minor numerus testium exigitur. Hinc opinio negativa videtur satis probabilis reddi. Video tamen responderi posse: in hisce testamentis jure præsumi feminas per se in pietatem & misericordiam pronas fragilitatem suam ardore mentis superaturas, & eò minus periculi esse quoad fraudem quo major animi propensio est in charitatem.

IV. Quamvis Codicilli appellatione testamenti veniant, vel ipsius aliqua pars esse videantur, *Gloss. l. ult. ff. de testam. pau.* feminas tamen inter testes probata sententia est. *Gloss. in l. fin. v. quinque C. de Codicillis. Sanch. l. 4. Consil. c. 1. D. 12.* Et sufficere videtur, quod Codicillus propriè non est testamentum. Nam si idem essent, cur diversum in his instrumentis, ait *Rolandinus 330.* vocabulum maderetur, quæ vitæ ac potestas una sociasset. *C. de Codicillis l. si idem*

Idem iun. Gloss. Adde plures differentias, de quibus latius in §. sequenti dicemus.

V. Idonei testes non sunt impubes, servus, furiosus, mutus, surdus, & prodigus, interdicitus, item scriptus haeres, & qui eidem, vel testatori ratione patriæ potestatis conjunctus est. §. in testibus 9. & §. seq. *Instit. de testam. ordinandis.* Admittitur autem speciali jure legatarius, & fideicommissarius singularis, eorumque filii puberes, & alii in potestate existentes §. *Legatariis autem Instit. eod.* Neque per hoc in propria causa testimonium ferunt, sed ad confirmationem testamenti principaliter adsunt, cui annexum est, quod in illorum credit utilitatem. *Azor. III. l. 13. c. 28. Cardin. Lugo Diss. 24. Sect. 1.*

VI. Quod religiosi, & fratres minores in testamento testes assistere possint, etiam absque licentia Prælati sui, concedit *Bald. in l. 1. C. de sacros. Eccl. & in Auth. ingressi no. tit. 1a. son. quoque in l. Hac consultissima C. de testam. Gomez. verò limitat in l. 3. Tauri num. 28.* ut licentia Superioris necessaria sit in testamento, in scriptis tempore testamenti, in nuncupativo autem tempore dispositionis. *Clarus hoc tit. q. 55. n. 7. Guido Papa Decis. 517. Vasq. c. 1. §. 3. Dub. 1. n. 11. Roder. Tom. III. q. 71. art. 2.*

VII. Ad extremum omnis, qui à Jure in judicio prohibetur esse testis, prohibetur quoque in testamento adhiberi. Item quoscunque lex propter flagitia & impietatem suam intestabiles facit ad testificandum non admittuntur. Cum enim quis intestabilis jubetur esse, eo pertinet, ne ejus testimonium recipiatur, & eo amplius, ut quidam putant, neve ipsi dicatur testimonium. *l. 26. ff. qui test. fac. poss. l. 4. C. de hæreticis.* Notas bono-

rum testium non nemo comprehendit in his Versiculis.

Conditio, sexus, ætas, discretio fama.

Et fortuna, fides, in testibus ista requiruntur.

V. Panorm. in c. cum nuncius de testibus & Barb. eod. titulo. *Schneidev. l. 2. Institut. tit. 10. §. Testes. Armilla. V. Testam. n. 8.*

VIII. Quando vir & uxor, vel alii duo simul testamentum condunt, non opus est duplicato numero testium, & duplici solennitate, quia singuli in utroque testamento subscribunt, & testificantur. *Burgos. Sanchez apud Card. Lugo Diss. 24. Sect. 1. num. 11. VVesenbec. in l. 28. Pandectas num. 13.* Possunt etiam duo in eadem charta testamentum facere, sequere mutuo instituere; quamvis id de raro contingentibus esse videatur. *Clarus q. 60.*

§. IV.

De Codicillis.

I. **C**odicillus dicitur, quasi parvus codex, seu libellus aut scriptura ultimam voluntatem continens absque directa hæredis institutione. *Tholos. l. 43. c. 1. num. 3.* A testamento differt duobus modis. *Primo*, quia non fit ad instituendum hæredem (nisi interdum ex privilegio, uti militibus licet) sed ad aliquid in testamento mutandum, addendum, vel demendum, vel ad faciendam fideicommissariam institutionem. *Secundo*, in codicillo sufficiunt quinque testes etiam non rogati, inter quos mulieres quoque admittuntur, cum in testamento solenni septem requirantur, sique rogati, masculi tantum, & puberes. Hinc fit, ut si testator significet, se velle dispositionem suam